

φέρει να πετύχει με το κοινωνικό του σύστημα, όπως η γενική ιατρική περίθαλψη και παιδεία, και να υποδεχθεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα, που τώρα προσπαθούν να το εντάξουν στην “παγκόσμια οικονομία”. Μετά από μισό αιώνα που πολεμούσαν και απέκρουαν σειρά εισβολών, οι Βιετναμέζοι αναγκάζονται τώρα να διαφημίζουν τον εαυτό τους ως “τα πιο φτηνά εργατικά χέρια στην Ασία”. Δεν έχω καταλάβει γιατί το Hollywood δεν αναγνωρίζει αυτή την επιτυχία. Θα έλεγα ότι στη “virtual reality” του Πεδίου της Νίκης του Disney, η ώρα είναι κατάλληλη για μία τέτοια αναγνώριση.

Gilles Perrault: *Οι εορτασμοί της απόβασης στη Νορμανδία: Περασμένες μάχες;*

Οι Γάλλοι θα είχαν εκπλαγεί πολύ αν μάθαιναν την άνοιξη του 1944 ότι πενήντα χρόνια αργότερα θα είχαν το γενικό πρόσταγμα των εορτασμών και την επιλογή των προσκεκλημένων. Τι ήταν τότε η Γαλλία; Το γήπεδο όπου δινόταν η μάχη. Είναι βέβαιο ότι η γαλλική Αντίσταση είχε μια ουσιαστική συμμετοχή στην επιτυχία της απόβασης, χάρις στο εκπληκτικό έργο πληροφόρησης. Στην επιχείρηση συμμετείχαν μερικές εκατοντάδες γάλλοι ναύτες, μια φούχτα αεροπόρων και οι εκατόν εβδομήντα επτά γενναίοι της ομάδας Kieffer. Αυτή η θαρραλέα συμμετοχή ελάφρυνε ανεπαίσθητα την ετυμηγορία των αριθμών. Η νίκη προφανώς ανήκε στις δεκάδες χιλιάδες των Βρετανών, Αμερικανών και Καναδών που ρίχτηκαν στις παραλίες της Νορμανδίας την αυγή της “πιο μεγάλης ημέρας”. Προμηθεύσαμε την άμμο, έδωσαν το αίμα τους.

Είναι γνωστό ότι οι Σύμμαχοι έκριναν φρόνιμο να μην ειδοποιήσουν τον αρχηγό της ελεύθερης Γαλλίας παρά το προηγούμενο βράδυ της επιχείρησης και όχι χωρίς διαταγμούς, για να χρησιμοποιήσουμε έναν ευφημισμό. Ποιός θα μπορούσε τότε να προβλέψει ότι στο μακρινό διάδοχο του στρατηγού ντε Γκώλ θα έπεφτε ο κλήρος να προσκαλέσει ή όχι στους εορτασμούς το γερμανό καγκελάριο; Εκείνη την εποχή η ιδέα θα φαινόταν γελοία, αν όχι προσβλητική, δηλαδή το δικαίωμα του εδάφους να θριαμβεύσει πάνω στο δικαίωμα του αίματος. Η ελάχιστη ευγένεια δεν θα συνίστατο στο να αφεθούν οι βετεράνοι σύμμαχοι να καλέσουν αυτούς που θα ήθελαν στον εορτασμό της θυσίας των συντρόφων τους;

Μια μάχη που κερδίστηκε στις πεδιάδες της Ανατολής

Αντίστροφα, κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί το 1944 ότι ο πλέον εξέχων αντιπρόσωπος του ρωσικού λαού δεν θα παρευρισκόταν, για την πεντηκονταετία, ανάμεσα στο βασιλιά της Νορβηγίας και το μεγάλο δούκα του Λουξεμβούργου. Ήδη επί τρία έτη η ελπίδα ενσαρκωνόταν στον κόκκινο στρατό. Μπορεί να σβύστηκαν από το χάρτη τα

ονόματα του Λένινγκραντ και του Στάλινγκραντ. Εντούτοις δεν σβύνουν από τη μνήμη των ανθρώπων εκείνης της εποχής και η ιστορία, μετά απ' αυτούς, θα αποφανθεί ότι στην πρώτη και στην δεύτερη πόλη - και επίσης στο Κούρσκ το 1943 - κάμφθηκε για πάντα η αλαζονεία και η δύναμη των χιτλερικών στρατιών. Το περίφημο "δεύτερο μέτωπο"; Μιλούσαν γι' αυτό από το 1942. Το 1943 ο Τσώρτσιλ είχε υποσχεθεί ότι θα άνοιγε "πριν από την πτώση των φύλλων". Τα φύλλα είχαν πέσει και μαζί μ' αυτά η εμπιστοσύνη. Ο κόσμος είχε καταλήξει να μην πιστεύει πια στο "δεύτερο μέτωπο". Και όταν τελικά ανοίχθηκε, στις 6 Ιουνίου, καθένας ήξερε με βεβαιότητα ότι η μάχη είχε κερδηθεί στις Ανατολικές πεδιάδες με ανείπωτες θυσίες, πρωτού δοθεί στις παραλίες τις Νορμανδίας.

Οι Αγγλο-Σάξωνες αντιμετώπισαν μια Βέρμαχτ αριθμητικά ισχνη: 76 συντάγματα παρατεταγμένα στο Δυτικό μέτωπο από το Βόρειο ακρωτήριο μέχρι τα ισπανικά σύνορα, σε αντίθεση με τα 165 που είχαν εμπλακεί στο ανατολικό μέτωπο για να επιχειρήσουν να επιβραδύνουν το φοβερό σοβιετικό οδοστρωτήρα. Επί πλέον, η αριθμητική σχέση ήταν ασήμαντη μπροστά στην ποιοτική διαφορά. Οι νέοι δημοσιογράφοι σήμερα μένουν έκπληκτοι όταν συναντούν στον πληθυσμό της Νορμανδίας που έζησε τα γεγονότα, περισσότερη περιφρόνιση παρά μίσος για το γερμανικό στρατό κατοχής. Πράγματι, δεν ήταν κάτι αλλόκοτο αυτοί οι πενηντάρηδες, κουρασμένοι, τραυματίες, που συχνά ήταν ανάπηροι από κρουσπαγήματα, και που τους είχαν στείλει στη Δύση για ανάρρωση, ή ακόμα, παιδιά 17 ετών που συχνά συνέχιζαν, κάτω από τη σκιά των παρατηγημάτων, τις σπουδές τους με αλληλογραφία; Ανήκε στη "ράτσα των ιπποτών" αυτή η "μονάδα του άσπρου ψωμιού" η οποία συγκέντρωνε άτομα που υπέφεραν από ασθένειες του γαστρεντερικού; Στις 6 Ιουνίου στις παραλίες μας δεν υπήρχαν Ες-Ες. Πίσω από τον τοίχο του Ατλαντικού, οι πολύ γέροι, οι πολύ νέοι, οι άρρωστοι, ή ακόμα οι μισθοφόροι του Βλασόφ, φουκαράδες που είχαν προτιμήσει την προδοσία από το θάνατο από πείνα στα στρατόπεδα των αιχμαλώτων, και για τους οποίους ο στρατηγός φον Σλήμπεν έλεγε σωστά ότι αμφέβαλε αν θα "πολεμούσαν Ρώσοι στη Γαλλία, για τους Γερμανούς, εναντίον των Άγγλων και των Αμερικανών."

Αυτή η υπόμνηση μερικών ξεροκέφαλων γεγονότων δεν μειώνει διόλου την τιμή εκείνων που αποβιβάστηκαν στη γαλλική ακρογιαλιά. Αν ο "τοίχος" είχε ενισχυθεί με τις καλύτερες γερμανικές μονάδες, η επιχείρηση θα ήταν ανέφικτη. Γι' αυτό άλλωστε η ανώτατη διοίκηση των συμμάχων περίμενε, πρωτού την αποτολήσει, να λυώσουν οι καλύτερες Γερμανικές μονάδες στο καζάνι της Ανατολής. Αλλά και με τις καλύτερες συνθήκες, απέναντι σε μονάδες εξασθενημένες φυσικά και ηθικά, η απόβαση απαιτούσε θάρρος και μαχητικότητα. Στο Omaha-Beach ο γερμανός στρατιώτης Heinrich Severloh, νέος χωρικός από την Κάτω Σαξωνία, πολύ λίγο ναζί αλλά εξαιρετικός σκοπευτής, σκότωσε με το μυδράλιο του πολλές εκατοντάδες αμερικανούς στρατιώτες. Κανείς δεν θα διακινδύνευε να υποβάλει στους συντρόφους τους, οι οποίοι επέζησαν, την ιδέα ότι η στρατηγική εξέλιξη του πολέμου είχε κάνει πιο εύκολο το έργο τους.

Αλλά πολύς λόγος έχει γίνει για τις φωτογραφικές παραχαράξεις που έκαναν οι δικτατορίες και ειδικά στη Σοβιετική Ένωση, σβύνοντας παλαιούς συντρόφους που είχαν γίνει ανεπιθύμητοι, ώστε να μην νοιώθουμε έκπληξη για το εξαιρετικό μαγικό κόλπο το

οποίο θα παρακολουθήσουμε τον Ιούνιο, εφόσον τώρα θα εξαφανίσουν από τον πίνακα έναν ολόκληρο λαό. Με τα 20 εκατομμύρια τους νεκρούς που θυσιάστηκαν για την κοινή νίκη, οι λαοί της πρώην Σοβιετικής Ένωσης δεν άξιζαν μια τέτοια μεταχείριση.

Μια από τις φωτογραφικές διαστρεβλώσεις, ειδικότερα βορειο-κορεατική, είναι να αποδίδεται στους αγαπημένους ηγέτες, ένα υπερβολικό ύψος. Έτσι ο Κιμ-Ιλ-Σουγκ ξεπερνά όλους τους συμπολίτες του, στους ώμους και στο κεφάλι.

Η πεντηκοστή επέτειος της απόβασης προσφέρει μια παρόμοια αλλαγή προοπτικής, με τον αμερικανικό γιγαντισμό ο οποίος δεν αντιστοιχεί διόλου στις πραγματικότητες εκείνης της εποχής. Η παρουσία του προέδρου Κλίντον και όχι της βασίλισσας της Αγγλίας είναι αυτό που θα δώσει στον εορτασμό μια διεθνή δημοσιότητα και γίνεται λόγος περισσότερο για τον ερχομό των αμερικανών βετεράνων παρά για τους βρετανούς συναδέλφους τους. Ωστόσο στις 6 Ιουνίου 1944 μια κραυγή διέσχισε την υπόδουλη Ευρώπη: “Οι Άγγλοι αποβιβάστηκαν”. Παραγνώριση της νέας πολιτικοστρατιωτικής κατάστασης; Αναμφίβολα υπήρχε αίσθημα στην πρωτοκαθεδρία που αποδόθηκε στους Βρετανούς. Αν ο κόκκινος στρατός ενσάρκωνε την ελπίδα για τη νίκη, το θαυμάσιο αγγλικό πείσμα είχε απομακρύνει, στην πιο μαύρη στιγμή, το φάσμα της οριστικής ήττας.

Ο κύριος εχθρός: Φασισμός

Αλλά τα γεγονότα συνέχιζαν να δικαιολογούν σε μεγάλο βαθμό τα πρωτεία που δόθηκαν κατά την απόβαση στη Μεγάλη Βρετανία, έστω και αν η επιχείρηση σημάδευε ακριβώς μια αλλαγή φρουράς εφόσον για πρώτη φορά στην ιστορία ένας αμερικανός στρατηγός θα διοικούσε μια συμμαχία που θα δρούσε στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η επιχείρηση αυτή είχε σχεδιαστεί από Άγγλους στρατιωτικούς. Θα διευκολυνόταν χάρη σε εφευρέσεις και τεχνικά επιτεύγματα (π.χ. τεχνητά λιμάνια) των Άγγλων μηχανικών. Όφειλε την επιτυχία της σε πραγματικά θαύματα των αγγλικών υπηρεσιών πληροφοριών, οι οποίες είχαν επιτύχει αυτό που κανείς λογικός πολιτικός ή στρατιωτικός ηγέτης δεν θα θεωρούσε εφικτό: το να αποκρύψουν μέχρι την τελευταία στιγμή από το Χιτλερικό επιτελείο την ημερομηνία και τον τόπο της επίθεσης. Η Αμερική είχε παίξει το ρόλο του “οπλοστασίου των δημοκρατιών”, αλλά η φαντασία και το θάρρος ανήκαν ουσιαστικά στους βρετανούς.

Μία Γαλλία που ανασύρεται από τη μηδενική της ύπαρξη. Μία Μεγάλη Βρετανία υποβαθμισμένη στην κατηγορία πολύ μεσαίας δύναμης. Μία Σοβιετική Ένωση που έχει σβυστεί ακόμα και από τη μνήμη. Μια Αμερική κυρίαρχη στο ρόλο της μοναδικής παγκόσμιας υπερδύναμης. Η αναμνηστική φωτογραφία που θα τραβήξουν στις παραλίες μας, θα έχει λίγη σχέση με το παρελθόν και πολλή με το παρόν. Ήταν ίσως αναπόφευκτο, έστω και αν σ’ αυτό δεν υπάρχει δικαιοσύνη. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η ιστορία θα επαναπροσδιορίσει την προοπτική.

Η πραγματική αποτυχία κινδυνεύει να τοποθετηθεί αλλού. Προετοιμάζεται ο εορτασμός ενός απλού στρατιωτικού συμβάντος. Και ενώ έχουμε έκρηξη του σωβινισμού στην Ευρώπη και οι φασίστες έρχονται στην εξουσία στη Ρώμη, δεν θα ήταν μάταιο να υπενθυμίσουμε ότι η απόβαση εγγραφόταν στα πλαίσια μιας σταυροφορίας, σύμφωνα με

τα λόγια του ίδιου του Αϊζενχάουερ, εναντίον του φασισμού. Και αντί να ασχολούμαστε υπέρ ή κατά της παρουσίας του καγκελάριου Χέλμουτ Κολ, μορφής κατ' ανάγκην αμφισβητήσιμος εφόσον αντιπροσωπεύει το σύνολο του γερμανικού λαού, θα είχε σημασία να κληθούν μερικοί από εκείνους τους αντιφασίστες γερμανούς για τους οποίους η απόβαση ανήγγειλε, όπως και για μας, ότι η αυγή της απελευθέρωσης πλησίαζε επί τέλους για την Ευρώπη.